

Krekenstraat, Dudzele (Brugge)

Dieter Verwerft en Frederik Roelens

Titel: Archeologisch proefonderzoek Krekenstraat, Dudzele (Brugge)

Vergunningsnummer: 2013/365 en 2013/365(2)

Opdrachtgever: Novus Projectontwikkeling nv, Scheepsdalelaan 60, 8000 Brugge

Uitvoerder: Raakvlak

Vergunninghouder: Dieter Verwerft

Auteurs: Dieter Verwerft en Frederik Roelens

Veldmedewerkers: Thomas Lajos Lagauw en Serge Van Liefferinge

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Raakvlak

Locatie/vindplaats: Krekenstraat, 8380 Dudzele (Brugge)

Projectcode: DU13KS

Kadaster: Brugge, afdeling 15, sectie D, perceel 235 D

Periode: 23 september 2013

Versie: eindrapport

Technische ondersteuning: Nico Inslegers

Metaaldetectie: Roland Decock

Omschrijving van de archeologische verwachting: Landelijke sporen uit de late middeleeuwen

Aanleiding van het onderzoek: Verkaveling

Raakvlak:

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
F +32 [0]50 61 63 67
E info@raakvlak.be
www.raakvlak.be

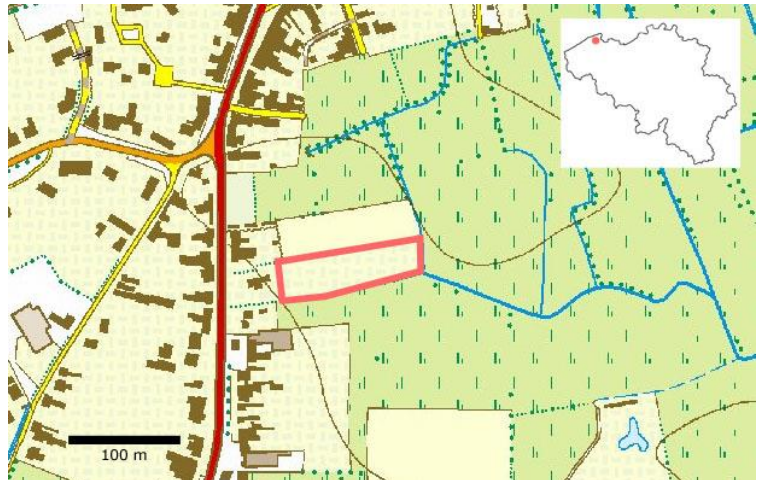
© Raakvlak, februari 2016

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Bodemkundige situering.....	4
3.	Historische en archeologische situering.....	5
3.1.	Historische situering.....	5
4.	Veldwerk.....	7
5.	Vondsten.....	9
6.	Besluit	9
7.	Bibliografie.....	9
8.	Bijlagen	10

1. Inleiding

Naar aanleiding van de verkaveling van een perceel in negen loten langs de Krekenstraat in Dudzele (Brugge) voert Raakvlak in het najaar van 2013 een archeologisch proefonderzoek uit (*figuur 1*). De verkaveling door Novus Projectontwikkeling nv betekent een verstoring van het archeologisch bodemarchief. Door de goede samenwerking met de bouwheer kreeg het archeologisch team de kans dit archief in kaart te brengen. Het projectgebied heeft een oppervlakte van 4.748 m². Het terrein was op het moment van het onderzoek versgeroid.

Figuur 1: Situering van het projectgebied (rood) op de topografische kaart (giswest.be)

Het archeologisch proefonderzoek heeft tot doel het inventariseren en waarderen van het potentieel archeologisch erfgoed, dat door de geplande werken wordt verstoord. De resultaten worden geëvalueerd om de voordien ongekende, archeologische waarde van het bodemarchief in kaart te brengen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Het proefonderzoek vindt plaats op 23 september 2013 (*tabel 2*). Het team bestaat uit twee archeologen, twee veldmedewerkers en één vrijwilliger.

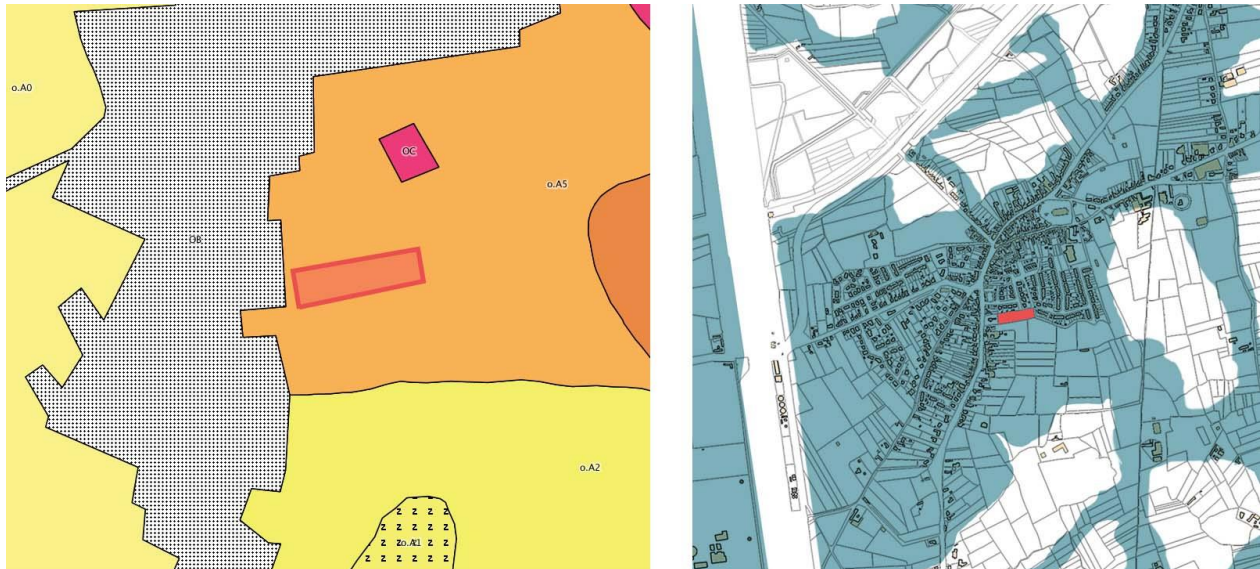
Figuur 2: Sfeeropname van het veldwerk

2. Bodemkundige situering

Het onderzoeksterrein bevindt zich in de kustpolders (*figuur 3*). Dit betreft relatief jonge bodems gevormd in de laatste 2000 jaar. De bodemkaart classificeert het gebied als 'kreekrug' (m.A2). Dudzele bestaat volgens de Belgische bodemkaart hoofdzakelijk uit overdekte kreekruggronden. Rondom de bewoningskern liggen ook enkele poelgronden en overdekte pleistocene gronden. Deze gronden zijn zeer geschikt voor grasland en akkerbouw.

De kreekruggronden omvatten de met zand en met klei opgevulde getijdekreeken. Ze bestaan uit slibhoudend zand tot klei, dat met de diepte overgaat in een lichter materiaal.

Het bodemtype A2 wordt omschreven als 'lichte klei tot zand, op meer dan 60 cm diepte veelal overgaand tot zand' (Sys, 2000, 39). De bodemkaart maakt echter nog gebruik van de gedateerde Duinkerke-transgressietheorie. Ondertussen wordt aangenomen dat deze afzettingen afkomstig zijn van de zogenaamde 'Blankenbergse geul'. Deze getijdengeul dringt voor het begin van onze jaartelling het dan aanwezige veenmoeras binnen. Vanaf dan ontwikkelt zich vanuit de omgeving van het latere Blankenberge - in de richting van de zandstreek en het latere Brugge - een brede geul met verschuivende actieve stroomgebieden, zandplaten en talrijke vertakkingen, die zich diep in het onderliggende pleistocene zand uitschuren (*figuur 3*). Vanaf de 7de eeuw na Chr. was de bedding sterk verzand en kwamen de eerste nederzettingen tot stand op deze hoger gelegen ruggen. (Hillewaert, 2011). De vroegste sporen die hier aangetroffen kunnen worden stammen uit de middeleeuwen.

Figuur 3: Het projectgebied (rood) op de bodemkaart (geopunt.be) en op de zogenaamde geulenaart

3. Historische en archeologische situering

3.1. Historische situering

Omstreeks 1300 is het merendeel van de drooggevalle kreekruigen omgezet in vruchtbaar akkerland. De laagst gelegen zones dienen als graaslanden en zijn onbewoond. In 1447 wordt melding gemaakt van ongeveer 100 grote en 70 kleinere hoeves in Dudzele. De hoeves liggen regelmatig verspreid over de langgerekte kreekruigen. De natte, lage gebieden daartussen blijven onbewoond. In die tijd bezit de abdij Ter Doest ongeveer 220 hectare op Dudzeels grondgebied. Dudzele behoort reeds in de 13de eeuw tot de bestuurlijke indeling van het Brugse Vrije en is het centrum van een onderdeel, namelijk van Dudzele Ambacht. Tot dit ambacht behoren de parochies Dudzele en Ramskapelle, delen van Koolkerke, Lissewege, Sint-Pieters en de Brugse Sint-Gillisparochie.

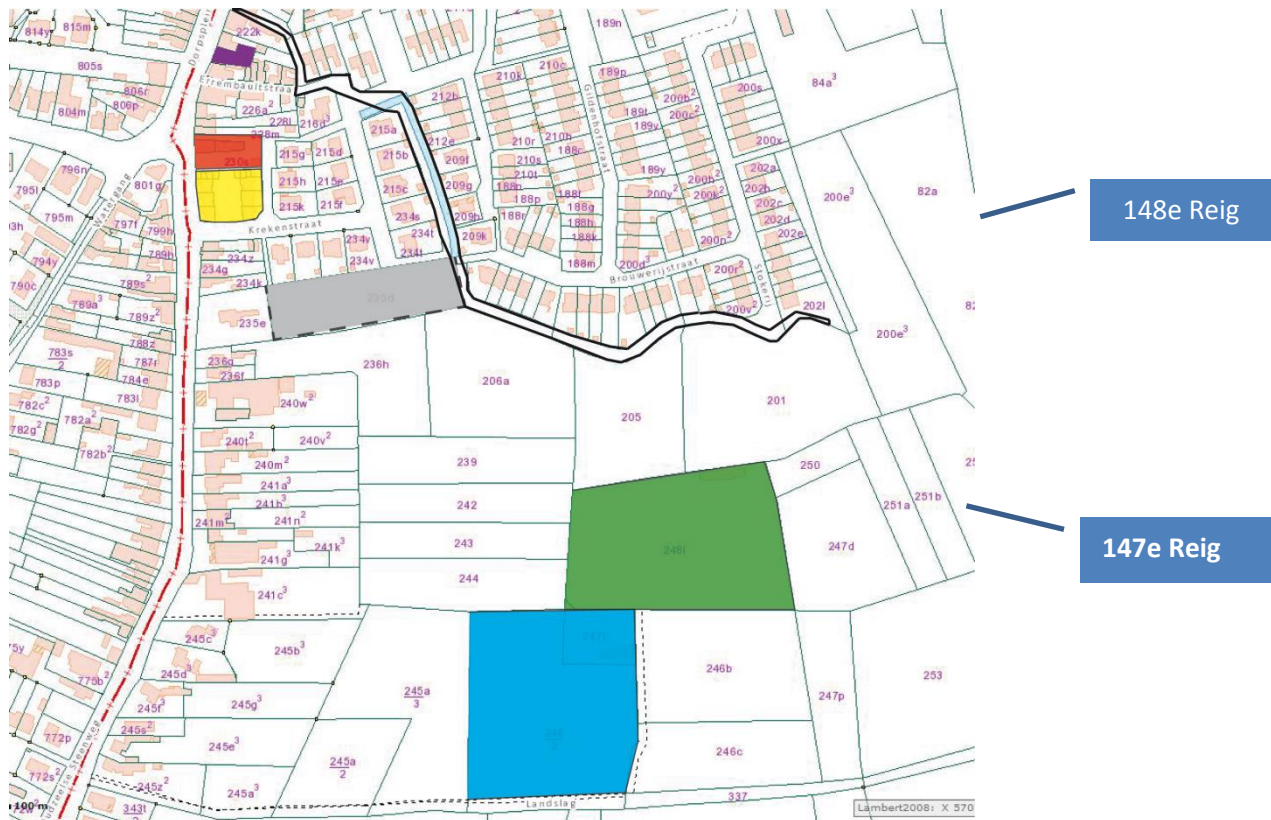

Figuur 4: Het projectgebied (roze) op de Kabinetskaart van Ferraris

Het uitzicht van Dudzele blijft vanaf de late middeleeuwen tot de 19de eeuw quasi ongewijzigd. Op de Atlas der Buurtwegen (1845) (*bijlage 2*) is te zien hoe de bebouwing geconcentreerd blijft rond de kerk en het dorpsplein, terwijl de eerst rijwoningen zich situeren ten oosten van het plein. In het midden van de 19de eeuw worden de lage komgronden steeds vaker voor de meer lucratieve akkerbouw gebruikt.

Na de uitbreiding van de haven van Zeebrugge, wordt dit oorspronkelijk agrarische landschap sterk geïndustrialiseerd.

Op basis van luchtfotografisch onderzoek is ook een site met walgracht gelokaliseerd. Het gaat om een nog bestaande hove met 6 tot 9 m brede circulaire gracht (ID: 71513) (Apers, 2010, 28).

Figuur 5: Bewoning rondom het projectgebied (grijs) in 1447, op huidige kadaster geprojecteerd (CadGisweb)

Kadasternummer	Toenmalige eigenaar
223 (paars)	'20R van de Dis, daer tgasthuus up staet'
230 (rood)	Jan f. Wouter Maertens
233 (geel)	Rycqaert Knuud
246 (groen)	'Metter houde hofstede'
248 (blauw)	Jan Beyts

Tabel 1: Lijst met eigenaars bekend uit Ommelopers

Op basis van gegevens uit een Ommeloper uit 1447 is een kaart gemaakt van de omgeving van het projectgebied. Op het perceel is geen bewoning zichtbaar. De bewoning situeert zich langs de driehoekige dorpskern en de onverharde 'oude hofweg' (de huidige Landslag) (Coornaert, 1985, 57).

Op deze plaats is geen eerder archeologisch onderzoek verricht. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt twee locaties in de buurt van het onderzoeksterrein. De Sint-Pietersbandenkerk (ID: 156877) stamt uit de 12^e eeuw. De imposante Romaanse kerk heeft sterk geleden onder de godsdienstoorlogen in de 16^e eeuw. Van de originele kerk rest enkel nog een deel van de zuidelijke traptoren. Ten zuidoosten van de kerk heeft Raakvlak in 2012 een archeologisch proefonderzoek uitgevoerd. Op het terrein (163463) genaamd Goed van Gramez – een site met walgracht – is een 16^e eeuws ophogingspakket gevonden. Bovenop het veen troffen de archeologen een Romeinse scherf aan.

Figuur 6: Het terrein op de Centrale Archeologische Inventaris

4. Veldwerk

Het onderzoek vindt plaats op maandag 23 en dinsdag 24 september 2013 (*figuur 7*). Voorafgaand aan het onderzoek zijn de bomen op het perceel gerooid door de bouwheer. Op de verschillende percelen worden vier sleuven gegraven (*bijlage 6*). De sleuven worden aangelegd door een 20 ton zware kraan op banden, met een 2 m brede, tandenloze graafbak. De sleuven zijn samen 392 m lang en 2 m breed en leggen 784 m² bloot (*bijlage 6*). In totaal wordt 16,51 % van het totaal te onderzoeken areaal (ongeveer 4.748 m²) blootgelegd.

Vlak voor het onderzoek zijn de bomen op de percelen gerooid. De wortels zijn nog zichtbaar in de profielen. De sleuven zijn 20 tot 30 cm diep.

In het archeologisch vlak dagzoomt geen enkel archeologisch spoor.

Figuur 7: Het terrein nadat de bomen gerooid zijn (links) en overzicht van sleuf 2

Omdat de bodemkaart de aanwezigheid van begraven bodems suggereert, zijn drie profielputten aangelegd. De profielen bestaan uit een 30 cm dikke, sterk doorwortelde oppervlaktehorizont (H1). Daaronder ligt een 20 tot 30 cm dikke B-horizont (H2). Deze laag is sterk gebioturbeerd door wortels. Het terrein lijkt zeer lang bos te zijn geweest.

Figuur 8: Profiel 1 in sleuf 1 (links) en profile 2 in sleuf 2 (rechts)

Onder de gebioturbeerde bodemhorizonten ligt de onverstoorde moederbodem. De bodem bestaat uit geulsedimenten. Dit zand is afgezet nadat de Blankenbergse Geul is verzand. Binnen deze sedimenten zijn afwisselend sterk gestratificeerde en minder gestratificeerde lagen zichtbaar. Dit is te wijten aan verschillen in stroomsterkte wanneer de sedimenten zijn afgezet.

5. Vondsten

De sleuven zijn onderzocht met een metaaldetector. Dit leverde geen vondsten op. Er is geen aardewerk verzameld.

6. Besluit

Op maandag 23 september 2013 is een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd langs de Krekenstraat in Dudzele. Tijdens de archeologische prospectie met ingreep in de bodem zijn vier parallelle sleuven getrokken op de percelen. In de sleuven dagzoomt geen enkel archeologisch spoor. Op basis van de bodemkundige profielen blijkt het terrein zeer lang als bos in gebruik.

Op basis van deze resultaten raadt Raakvlak geen vervolgonderzoek aan.

Wel willen wij u wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten), wat o.a. aangifte van eventuele vondsten inhoudt, indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten zouden worden aangetroffen.

7. Bibliografie

APERS Thomas, 2010: *Lokalisatie en studie van sites met walgracht rond Brugge aan de hand van luchtfoto's en evaluatie van het analysemateriaal*, onuitgegeven masterproef, Gent

COORNAERT Maurits, 1985: Dudzele en Sint-Lenaart. De geschiedenis, de topografie en de toponimie van Dudzele tot omstreeks 1914, met een studie over de Sint-Lenaart-omweg, Tielt

HILLEWAERT Bieke, Hollevoet Yann, Ryckaert Marc, 2011: *Op het raakvlak van twee landschappen*, Brugge

LAMBRECHT Griet, 2012: *St-Lenardsstraat 60, Dudzele. Resultaten archeologisch proefonderzoek*, Brugge

SYS Cyrillus en VAN RANST Eric, 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent

Centraal Archeologische Inventaris: <http://cai.erfgoed.net>

Inventaris Bouwkundig Erfgoed Dudzele: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/22050>

Heemkundig museum De Groene Tente: <http://degroenetente.be/>

8. Bijlagen

DU13KS dagrapporten					
		Datum	Team	Weer	Activiteiten
Dag 1	maandag	23/09/2013	Serge, Fred en Dieter	bewolkt, aangenaam, lage wolken	aanleg sleuven 1 tot 4
Dag 2	dinsdag	24/09/2013	Serge	bewolkt	dempen sleuven

Tabel 2: Dagrapporten archeologisch proefsleuvenonderzoek

Bijlage 1: Het projectgebied (rood) op de Heraldische kaart van Pieter Pourbus (1561-1571)

Bijlage 2: Het projectgebied (rood) op de Atlas der Buurtwegen (1841)

Bijlage 3: Het projectgebied (rood) op de kaart van Vandermaelen (1846-1854)

Bijlage 4: Het projectgebied (rood) op de Popp-kaart (1842-1879)

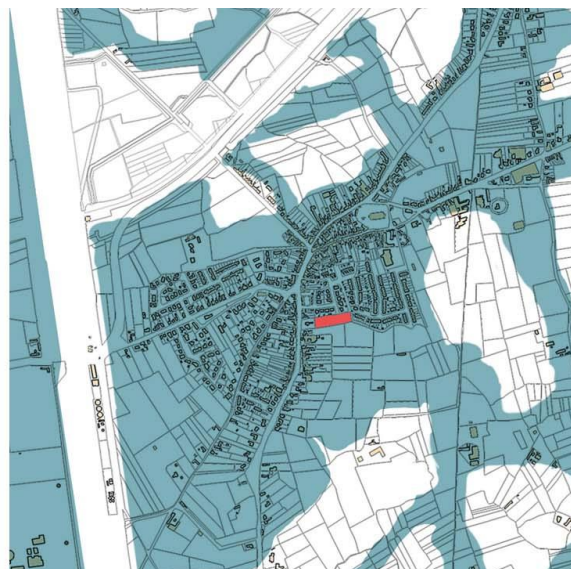
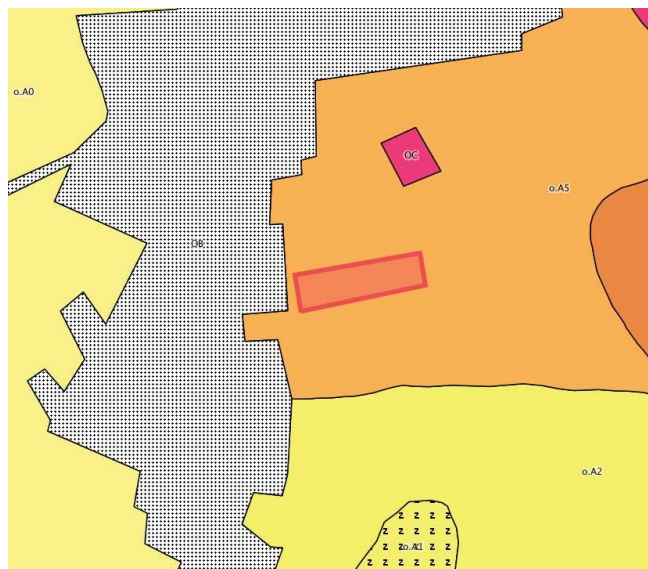
Bijlage 5: Het laatste restant van de romaanse Sint-Pietersbandenkerk (1814)

Bijlage 6: Grondplan met aanduiding van alle sleuven en profielen

RA15DU Profielen						
ID	sleuf		horizont	diepte	omschrijving	opmerkingen
PR1	SL1	H1	Ap	0-30	bruine klei met zand, veel wortels, weinig inclusies	zeer lang bos geweest
		H2	B	30-50	geel en lichtgrijze klei met zand, BIOT, weinig BS	
		H3	C1	50-70	lichtgrijze klei met zand, laagjes BIOT	
		H4	C2	70-80	grijs zand, OXR, vlekjes	
		H5	C3	80-95	grijs zand, OXR, laagjes	
		H6	C4	95-110	lichtgrijs zand, laagjes	
		H7	C5	110-130	lichtgrijs zand, OXR, vlakken, laagjes Hb	
PR2	SL2	H1	Ap	0-30	bruine klei met zand, veel wortels	
		H2	B	30-50	grijze klei met zand, OXR, BIOT, weinig BS	keihard
		H3	C1	50-70	lichtgrijze klei met zand, veel OXR	keihard
		H4	C2	70-80	grijze klei met zand, laagjes, veel OXR	keihard
		H5	C3	80-90	grijze klei met zand, veel OXR	
		H6	C4	90-100	grijze klei met zand, laagjes, matig OXR	
		H7	C5	100-110	grijs en blauw zand, laagjes	keihard
PR3	SL4	H1	Ap	0-20	bruine klei met zand	
		H2	B	20-35	bruingrijze klei met zand, BIOT	
		H3	C	35-50	gele klei met zand, lichtgrijze vlekjes, BIOT	

Tabel 3: Overzicht van de profielen langs de Krekenstraat

Bijlage 7: Het projectgebied (rood) op de bodemkaart en ten opzichte van de zogenaamde geulenkaart (geulen zijn blauw ingekleurd)